

Lekce 38

Gramatická látka

Syntax: Participium a infinitiv: doplnění

Odkaz na gramatiku

§§ 454-474

1. Bohatství Sifnijských:

Τὰ δὲ τῶν Σιφνίων πράγματα ἤκμαζε¹ τοῦτον τὸν χρόνον², καὶ νησιωτῶν³ μάλιστα ἐπλούτουν⁴, ἅτε (οἶον) ὄντων αὐτοῖς ἐν τῇ νήσῳ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν μετάλλων⁵, οὕτως ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γιγνομένων αὐτόθεν⁶ χρημάτων θησαυρὸς ἐν Δελφοῖς ἀνάκειται ὅμοια⁷ τοῖς πλουσιωτάτοις⁸. αὐτοὶ δὲ τὰ γιγνόμενα τῷ ἐνιαυτῷ ἐκάστω χρήματα διενέμοντο⁹. (Hdt. 3, 57, 2)

2. Vztah prostých lidí a aristokracie k Solónovi:

Ὁ μὲν δῆμος ᾤετο πάντα ἀνάδαστα ποιήσειν¹⁰ αὐτόν¹¹, οἱ δὲ γνώριμοι¹² πάλιν ἢ τὴν αὐτὴν τάξιν ἀποδώσειν ἢ μικρόν¹³ παραλλάξαντα¹⁴. ὁ δὲ Σόλων ἀμφοτέροις ἠναντιώθη, καὶ ἐξὸν αὐτῷ, μεθ' ὀποτέρων ἐβούλετο, συστάντα τυραννεῖν, εἶλετο πρὸς ἀμφοτέρους ἀπεχθέσθαι σώσας τὴν πατρίδα καὶ τὰ βέλτιστα νομοθετήσας¹⁵. (Arist. Ath. Pol. 11,2)

3. Sókratés jako partner v dialogu:

Ἀριστίππου δὲ ἐπιχειροῦντος τὸν Σωκράτη, ὥσπερ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου τὸ πρότερον ἠλέγγετο, βουλόμενος τοὺς συνόντας ὠφελεῖν ὁ Σωκράτης ἀπεκρίνατο οὐχ ὥσπερ οἱ φυλαττόμενοι, μή πη ὁ λόγος ἐπαλλαχθῆ¹⁶, ἀλλ' ὡς ἂν πεπεισμένος μάλιστα πράττειν τὰ δέοντα. (Xen. Mem. 3, 1, 8)

4. Σωκράτης ἔφη καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν σοφίαν εἶναι. τὰ τε γὰρ δίκαια καὶ πάντα, ὅσα ἀρετῇ πράττεται, καλὰ τε κάγαθὰ εἶναι· καὶ οὐτ' ἂν

¹ ἀκμάζω `kvést, být v rozkvětu'

² τοῦτον τὸν χρόνον kolem r. 530 př. Kr.

³ ὁ νησιώτης `obyvatelostrova'

⁴ πλουτῶ, -εῖν odvod'te od adj. πλοῦτος

⁵ τὸ μέταλλον `důl'

⁶ αὐτόθεν `odtud'

⁷ ὅμοια τινι příslovce míry u slovesa ἀνάκειται `(poklad) stejně (drahocenný) jako (poklad) v Delfách'

⁸ τοῖς πλουσιωτάτοις sc. θησαυροῖς

⁹ διανέμομαι `rozdělovatsi'

¹⁰ ἀνάδαστον ποιέω `rozdělovat'

¹¹ αὐτόν tj. Solón

¹² ὁ γνώριμος zde `aristokrat'

¹³ μικρόν `trochu'

¹⁴ παραλλάττω `pozměnit'

¹⁵ νομοθετέω `stanovovat zákony'

¹⁶ ἐπαλλάττω `měnit, překrucovat'

τοὺς ταῦτα εἰδότας ἄλλο ἀντὶ τούτων οὐδὲν προελέσθαι οὔτε τοὺς μὴ ἐπισταμένους δύνασθαι πράττειν, ἀλλά, καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν¹⁷, ἀμαρτάνειν. (Xen. Mem. 3, 9, 5)

5. Sókratés o svém veřejném působení:

Ἄρ' οὖν ἂν με οἴεσθε τοςάδε ἔτη διαγενέσθαι¹⁸, εἰ ἔπραττον¹⁹ τὰ δημόσια καὶ πράττων ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἐβοήθουν τοῖς δικαίοις²⁰ καί, ὡσπερ χρῆ, τοῦτο περὶ πλείστου ἐποιούμην; πολλοῦ γε δεῖ²¹, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος ἀνθρώπων οὐδεὶς²². ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου δημοσίᾳ τε, εἴ πού τι ἔπραξα, τοιοῦτος φανοῦμαι, καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτὸς οὗτος, οὐδενὶ πώποτε συγχωρήσας οὐδὲν παρὰ τὸ δίκαιον. (Plat. Apol. 32e ff.)

6. Thessalští se během perského tažení proti Řecku postavili na stranu perského krále. Od svých dávných nepřátel Fókidaňů žádají vysoké výkupné za to, že Thessalie nevyužije spojení s perským králem k tomu, aby se Fókidaňové pomstila:

Οἱ γὰρ Φωκεῖς μόνοι τῶν ταύτη ἀνθρώπων οὐκ ἐμήδιζον²³ κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος²⁴ εὐρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος²⁵ τὸ Θεσσαλῶν. εἰ δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἠῦξον²⁶, ὡς ἐμοὶ δοκεῖν, ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκεῖς. οὔτοι ταῦτα ἐπαγγελλομένων Θεσσαλῶν οὔτε δώσειν ἔφασαν χρήματα παρέχειν²⁷ τέ σφι²⁸ Θεσσαλοῖς ὁμοίως μηδίσειν, εἰ ἄλλως²⁹ βούλοιντο· ἀλλ' οὐκ ἔσεσθαι ἐκόντες εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος. (Hdt. 8, 30)

Slovní zásoba

1. οἶον (s ptc.)	vždyť, protože (udání objekt. důvodu)	ut, quasi
ἀργυροῦς, -ᾶ, -οῦν	stříbrný	argenteus
δέκατος, -ης, -ον	desátý	decimus
ἡ δεκάτη (sc. μερίς)	desetina, desátek	decima

¹⁷ ἐγχειρ ~ ε, -εῖν `pokusit se'

¹⁸ διαγίγνεσθαι (ἔτη) `strávit, prožít (léta)'

¹⁹ (ἔπραττον, ἐβοήθουν ...) impf. zde vyjadřují irealitu v minulosti

²⁰ τοῖς δικαίοις zde neutr. (`spravedlivé věci')

²¹ πολλοῦ δεῖ `zdalekane'

²² οὐδεὶς doplňte: τοςάδε ἔτη διεγένετο.

²³ μηδίζω `být na straně Peršanů (Médů)'

²⁴ συμβάλλομαι zde `domnívatse, zvažovat'

²⁵ τὸ ἔχθος `nenávist'

²⁶ αὔξω zde `podporovat'

²⁷ παρέχει (dat.) `někdo může'

²⁸ σφι = σφίσιν

²⁹ εἰ ἄλλως `pokud vůbec'

ὁ θησαυρός, -οῦ	poklad, pokladnice	thesaurus
2. ἐναντιῶμαι, -οὔσθαι, -ώσομαι, ἠναντίωμαι, ἠναντιώθη	stavět se, vystupovat proti	repugnare
ἐξόν (absol. part.)	když, protože, ačkoli to je (by bylo) možné	quoad fieri potest
3. ἐλέγχω, -γξω, ἤλεγα, —, ἐλήλεγμα, ἠλέγχθη	usvědčovat, zkoušet	arguere
φυλάττομαι, -ξομαι, -ξάμην, -γμαι, — (μή)	vystříhat se (aby ne)	cavere ne
πη	nějak	aliquo
τὰ δέοντα	nutné, potřebné věci	necessaria
5. τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε	tak mnohý	tantus
δημόσιος, -α, -ον	veřejný	publicus
τὰ δημόσια πράττω	být veřejně, politicky činný	rebus publicus interesse
περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι (ak.)	vysoce si něčeho vážit	magni putare alqd
6. ταύτη (adv.)	tam	ibi
ὡς ἐμοὶ δοκεῖν	podle mého názoru, jak se mi zdá	meo iudicio
ἐπαγγέλλομαι, -ελοῦμαι, -ελμαι, -έλθη	oznamovat, ohlašovat	profitere
ἐκών, -οῦσα, -όν	dobrovolný	voluntarius
ἐκὼν εἶναι	dobrovolně	voluntarius
ὁ προδότης, -ου	zrádce	proditor